УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА СПЕЦИЈАЛНУ
ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

ВЕЋУ ЗА МАСТЕР, СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ
И ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Тема: ***Утицај типа и тежине језичког поремећаја на квалитет живота особа са афазијом***

Кандидат: Жељана Сукур

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Веће за мастер, специјалистичке и докторске студије Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на седници одржаној 24.12.2013. године, на основу члана 123. став 3. Закона о високом образовању (Службени гласник Републике Србије, бр. 76/2005), члана 52. Статута Факултета, као и на основу предлога Одељења за логопедију, донело је одлуку о образовању Комисије за оцену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације под називом, *Утицај типа и тежине језичког поремећаја на квалитет живота особа са афазијом* кандидата Жељане Сукур.

У Комисију за оцену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације су именовани:

1. Проф. др Миле Вуковић, редовни професор Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, ужа научна област Поремећаји језика. Изабран је у звање 2011. године (**предложени ментор**).
2. Проф. др Мирјана Петровић-Лазић, редовни професор Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, ужа научна област Поремећаји говора. Изабрана је у звање 2011. године.
3. Проф. др Надица Јовановић-Симић редовни професор Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, ужа научна област Поремећаји комуникације у логопедији. Изабрана је у звање 2011. године.
4. Проф. др Вера Рајовић, ванредни професор Филозоског факултета, ужа научна област Психологија. Изабрана је у звање..... (уписати годину избора).

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Жељана Сукур је рођена 1972.године у Санском Мосту, БиХ. Дипломирала је на Дефектолошком факултету 1997. године на Смеру за логопедију. Магистарску тезу *„Специфичности поремећаја читања код афазичних пацијената“* **– научно подручје логопедија,** одбранила је на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију 2012. године.

Запослена је у Заводу за психофизиолошке поремећаје и говорну патологију‘‘Проф. др Цветко Брајовић ‘‘ у Београду. Бави се дијагнсотиком и терапијом говорно-језичких поремећаја код деце и одраслих.

Жељана Сукур је похађала већи број сертификованих едукативних семинара и учествовала на научно-стручним скуповима у земљи и иностранству.

Приказ релевантних научних радова са оценом

1. Sukur ,Z,.Gutesa, M., Simic,G. (2008).Multidisciplinary approach in diagnostics and rehabilitation of an aphasic patient-the presentation of the case.13 th International Aphasia Rehabilitation Conference-Ljubljana, 69. (M31).

Рад је посвећен испитивању значаја мултидисциплинарног приступа дијагнсотици и третману афазичних пацијената. Показано је да диајгностичко-терапијски приступ афазијама захтвеа интеграцију знања из више тангентних научних области. Истовремено је, на примеру студије случаја, приказан допринос чланова мултидисиплинарног тима у третману афазија.

III ОБРАЗЛОЖЕНИ КРИТЕРИЈУМИ И РАЗЛОЗИ НА ОСНОВУ КОЈИХ СЕ ЗАСНИВА ПОЗИТИВНА ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

На основу увида у приложену документацију, Комисија констатује да кандиадткиња Жељана Сукур испуњава све услове за израду докторске дисертације. Жељана Сукур је одбранила магистарску тезу из уже научне области из које је предлог пројекта докторске дисертације. Поред тога, кандидаткиња је учествовала на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству; има објављен рад из научне области којој припада докторска дисертација.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

Проф. др Миле Вуковић, редовни професор запослен је на Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију од 1989. године. У звање редовног професора за ужу научну област Поремећаји језика, изабран је 28. 03. 2011. године. Ангажован је у реализацији наставе на основним академским студијама, наставни предмети: *Афазиологија,*

Поремећаји комуникације код трауматских оштећења мозга и Неуродегенеративни поремећаји говора и језика; на мастер академским студијама – наставни предмет *Приступи и методе у третману неурогених језичких поремећаја* и на докторским академским студијама - наставни предмет *Неурогени поремећаји комуникације*. До сада је објавио 250 научних радова. Био је ангажован као истраживач у релаузацији више научних пројеката. Тренутно је руководилац пројекта *Евалуација третмана стечених поремећаја говора и језика*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (бр 179068).

Научни рад проф. др Милета Вуковића је везан за истраживање језичких поремећаја код деце и одраслих.

Најважнији научни радови

1. **Vukovic, M.,** Vuksanovic, J., Vukovic, I. (2008). Comparison of the recovery patterns of language and cognitive functions in patients with post-traumatic language processing deficits and in patients with aphasia following a stroke. *Journal of communication disorders*, 41: 531-552.
2. **Vuković M**., Vuković I, Stojanovik V. (2010). Investigation of language and motor skills in Serbian speaking chlidren with specific language imapirment and in typically developing children. *Research in Developmental Disabilities*, 31: 1633–1644.
3. **Vuković M**., Stojanovik, V (2011). Characterizing developmental language impairment in Serbian-speaking children: a preliminary investigation. *Clinical Linguistics & Phonetics* Vol. 25, No. 3: 187-197.
4. Petrovic-Lazic, M., Babac, S., **Vukovic, M**., Kosanovic, R. and Ivankovic, Z. (2011). Acoustic Voice Analysis of Patients with Vocal Fold Polyp. *Journal of voice*, vol. 25, No 1, 94-97.
5. **Vuković M.,** Sujić R., Petrović- Lazić M., Miller N., Milutinović, D., Babac, S., Vuković I. (2012). Analyisis of voice impairment in patients witha aphasia after stroke- underlying neuroanatomical substrates. *Brain & Language*, 123, 22-29.
6. **Вуковић, М.** (2008). Језички поремећаји код деце са затвореном повредом главе. У: *У сусрет инклузији – Дилеме у теорији и пракси* (приредио: Д. Радовановић). Београд, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију – ЦИДД, стр. 667-683. ISBN 978-86-80113-71-5.
7. Вуковић, М., Петровић Лазић, М., Доброта, Н. (2009). Неуролингвистичка анализа алексије. У: *Истраживања у специјалној едукацији и рехабилитацији* / Research in Special Education and Rehabilitation (приредио/ edited by Prof. dr D. Radovanović). Београд, Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију – ЦИДД, стр. 23-30. ISBN 978-86-80113-83-8.
8. Вуковић, М. Дрљан, Б., Петровић Лазић, М. Југовић, И (2010). Анализа наративног дискурса код особа са афазијом/Analysis of narrative discourse in aphasic patients. У *Сметње и поремећаји: феноменологија, превенција и третман 2 део /Disabilities and Disorders: Phenomenology, Prevention and Treatment Part II* (приредили/edited by Ковачевић, J. & Вучинић, В). Београд, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, стр. 83-96. ISBN 978-86-80113-99-9.

9. Milosević, N. & Vuković, M.(2011) Grammar and Syntactic Deficit in Children with Specific Developmental Language Impairment. *Journal of special education and rehabilitation, 12(3-4): 50-58.*
10. Vukovic, M. (2009). Transcortical sensory aphasia with preserved spontaneous speech and naming:characteristics and recovery. In Linguistics: the challenge of clinical application. (Editors: Marreeo, V. & Pineda, I.). Madrid: Universidad nacional de Education a Distancia, p.503-506. ISBN 978-84-936668-3-5.

Комисија сматра да проф. др Миле Вуковић испуњава услове за ментора предложене докторске дисертације. Научни и наставни рад проф. др Милета Вуковића примарно је фокусиран на ужу научну област Поремећаји језика којој припада и пројекат докторске дисертације. Проф. др Миле Вуковић има потребан број радова објављених у научним часописима међународног значаја.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

Предмет истраживања

За предмет истраживања је одабрана повезаност поремећаја језика и квалитета живота особа са афазијом. У образложењу избора предмета истраживања, кандидаткиња, полази од схватања појма квалитета живота, као стања потпуног физичког, социјалног и психичког благостања. Појам „квалитет живота“ покрива разне концепте квалитета живота, укључујући оне у вези са здрављем, али и субјективно благостање које обухвата укупно задовољство животом, задовољство животним постигнућима, као и утицај позитивних и негативних чинилаца. Познавање последица поремећаја језика и комуникације на квалитет живота особа са афазијом омогућило би креирање квалитетнијих програма рехабилитације, прилагођених профилу језичког поремећаја и способностима психосоцијалног функционисања сваке особе.

На основу иницијалне литературе, коју чине радови из области афазиологије и квалитета живота особа са поремећајима комуникације. Комисија сматра да је предмет истраживања, заснован на познавању савремених теоријских концепата и истраживачких студија, адекватно научно утемељен.

Циљеви истраживања

Из дефинисаног проблема истраживања произилазе два основна циља истраживања:

1. Утврдити однос типа језичког поремећаја и квалитета живота особа са афазијом.
2. Утврдити однос тежине поремећаја језика и квалитета жиовта особа са афазијом.
3. За реализацију постављених циљева истраживања потребно је остварити следеће задатке:

Формирати експерименталну групу (испитаници са афазијом) и прикупити податке о старосној доби, полу, нивоу образовања, социо-економском статусу, етиологији и времену настанка афазије, као и податке о придруженим поремећајима;

Формирати контролну групу испитаника, уједначену са експерименталном групом према старости, полу, нивоу образовања и социо-економском статусу;

Проценити језичке функције и одредити тип афазије код испитаника експерименталне групе;

Проценити тежину афазије;

- Проценити квалитет живота код испитаника екперименталне и контролне групе;

Проценити квалитет комуникације код испитаника екперименталне и контролне групе;

- Проценити субјективни осећај задовољства код испитаника експерименталне и контролне групе;

Испитати утицај варијабли као што су: старост, пол, ниво образовања и социо-економски статус на квалитет живота испитаника ескперименталне и контролне групе

Формулисани иљеви и задаци истраживања су у складу са дефинисаним предметом истраживања.

Очекивани резултати (хипотезе)

Полазна претпоставка истраживања је да тежина и тип поремећај језика утичу на квалитет живота сособа са афазијом. У складу са тим, формулисане су следеће хипотезе:

1) постоје разлике у квалитету живота, у целини, између испитинаика са афазијом и испитаника контролне групе;
2) постоје разлике у квалитету комуникацијског живота између испитинаика са афазијом и испитаника контролне групе;
3) постоје разлике у субјективном осећању задовољства између испитинаика са афазијом и испитаника контролне групе.

Комисија сматра да су хипотезе истраживања добро формулисане и правилно изведене из постављених истраживачких циљева.

Формирање узрорка

Истраживањем ће бити обухваћено 120 испитаника, подељених на контролну и експерименталну групу. Контролну групу ће чинити 60 одраслих испитаника без поремећаја говора, неуролошких, психијатријских и других тешких хроничних обољења. Ескперименталну групу ће чинити 60 одраслих испитаника са хроничниом афазијом, који ће према типу афазије бити подељени у две групе. Прву експерименталну групу ће чинити испитаници са флуентним афазијама, а другу испитаници са нефлуентим афазијама. Поред тога, експерименталне групе ће бити упоређене према тежини афазије.

Планирани селекциони критеријуми за формирање експерименталне групе су: одсуство поремећаја говора пре нсатанка афазије, одсуство психијатријских поремећаја, одсуство деменције и искључивање акутног афазичног стања.

Предвиђени начин формирања узорка одговара циљу и задацима истраживања.

Инструменти истраживања

1. Прикупљање података о старости, полу, нивоу образовања, социо-економског статусу етиологији и времену настанка афазије, приуству/одуству придружених поремећаја, вршиће се на основу увида у медицинску документацију и на основу анамнезе.
2. Процена говорно-језичких функција, одређивање типа и тежине афазије вршиће се српском верзијом Бостонског дијагностичког теста за афазије (Goodglass & Kaplan, 1983).
3. За процену квалитета живота биће примењена скала квалитета живота код можданог удара и афазије (*Stroke and aphasia quality of life scale - SAQOL-39, Hilari et al., 2003*).
4. За процену квалитета комуникацијског ћивота примениће се Скала квалитета комуникативног живота (*Quality of Communication Life Scale – QCL, Paul et al., 2004*).
5. Процена задовољства животом вршић се помоћу скале субјективне процене задовољства животом (*SWB, Andrews, F. M., & Robinson, J. P. (199*1)

Предложени инструменти и технике су у складу са предметом и циљевима истраживања.

Методе статистичке обраде података

- У обради података користиће се:
- методе дескриптивне статистике (аритметичка средина, стандардна девијација, фреквенција, проценти)
- t- тест,
- анализа варијансе
- χ^2 тест,
- Пирсонов и Спирманов коефицијент корелације.

Добијени резултати ће бити приказани табеларно и графички.

Предложене методе статистичке обраде података одговарају предмету, циљевима и хипотезама истраживања.

VI ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

Увидом у приложену документацију, Комисија је констатовала да кандидаткиња Жељана Сукур, магистар наука, научно подручје Логопедија, испуњава све услове за израду докторске дисертације. Кандидаткиња Жељана Сукур је одбранила магистарску тезу на Универзитету у Београду – Факултету за специјлну еудкацију и рехабилитацију из исте уже научне области којој припада предложена тема докторске дисертације.

Анализом предлога пројекта докторске дисертације, Комисија је дошла до закључка да предмет истраживања има добро теоријско и емпиријско утемељење, да су истраживачки циљеви и хипотезе јасно формулисани и усклађени са предметом истраживања, као и да је емпиријско истраживање адекватно методолошки конципирано.

На основу предочених чињеница и оцене, Комисија предлаже Већу за мастер, специјалистичке и докторске студије, Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду да кандидаткињи Жељани Сукур одобри израду докторске дисертације под називом *Утицај типа и тежине језичког поремећаја на квалитет живота особа са афазијом* и да за ментора именује др Милета Вуковића, редовног професора Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију.

У Београду, 10.02.2014. године

Чланови Комисије:

_____

Др Миле Вуковић, редовни професор
Универзитета у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију,
ментор

_____

Др Мирјана Петровић-Лазић, редовни професор
Универзитета у београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

_____

Др Надица Јовановић-Симић, редовни професор
Универзитета у београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

_____

Др Вера Рајовић, ванредни професор
Универзитета у Београду – Филозофског факултета